

tweetekenklanken

09/09/2009 | Marcel Schmeier M SEN | www.onderwijsgek.nl

Een bekend verschijnsel tijdens het aanvankelijk spellingproces is dat leerlingen letters spiegelen. Denk hierbij aan de d-b of aan de letter s die worden omgekeerd. Ook bij de tweetekenklanken komt dit vaak voor, leerlingen schrijven iu in plaats van ui of ue in plaats van eu.

Om dit juist aan te leren moet de leerkracht hier duidelijke instructie op geven. Anders bestaat het gevaar van fout aanleren en inslijpen. Fout aangeleerd gedrag is zeer moeilijk af te leren. Bovendien is preventie beter dan remediëren achteraf.

Een beeld van de letter vormt zich het beste als een leerling het aangeboden krijgt in zoveel mogelijk hoedanigheden: beweging, auditief en visueel. De leerkracht moet een strategie aanleren. Heel eenvoudig gesteld: de leerling moet een ezelsbruggetje aangeleerd krijgen waarmee het in de toekomst zelfstandig tot een juiste schrijfwijze kan komen.

Daarvoor zijn schitterende didactieken beschikbaar. Helaas staan deze niet vermeld in de reguliere lees- en spellingmethodes. Wel zijn ze eenvoudig toe te voegen aan je eigen didactisch repertoire, waardoor je instructie en resultaten zich sterk verbeteren. Het werkt als volgt. "De ui. Ik haal de ui uit het bakje en schil hem met het mesje. Met de linkerhand wordt een bakje gemaakt (pink en wijsvinger omhoog) en met de rechterhand een mesje (wijsvinger omhoog). Eerst het bakje en dan het mesje." Hierna kan het gebaar op het gezicht worden geplaatst. "De ui van huilen. Van een ui moet je huilen."

Dit wordt ondersteund met een tekening van een ui in een bakje met daarnaast een mesje. Als dit goed wordt ingeoeffend kan de leerling in de toekomst altijd zelfstandig tot een juiste schrijfwijze komen.

De leerkracht staat bij de instructie frontaal voor de klas en doet de gebaren daarom in spiegelbeeld (dus met rechts het bakje en met links het mesje). Een variant hierop is die van de kuil en de schep. "Ik graaf een kuil en zet de schep ernaast."

Geweldig krachtige didactiek waarbij alle kinderen geactiveerd worden en dus daadwerkelijk oefenen. Leerlingen vinden het bovendien geweldig om de bewegingen en gebaren te maken. Thuis vertellen ze er enthousiast over en laten het zien aan hun ouders. Nog meer inoefening!

Helemaal leuk is het koppelen van woorden of letters aan 'vieze dingen'. Kinderen in groep drie zijn gek op vieze dingen: poep, plas, neuspulken. Door hier gebruik van te maken bij het aanleren van letters en woorden, wordt de leerstof nog beter ingeslepen.

Een mooi voorbeeld hiervan is de letter eu. "Ik haal het snotje uit mijn neus (met de linkerwijsvinger krom over de neus strijken) en stop het in het bakje (aan de rechterhand de wijsvinger en ringvinger omhoog steken). Eerst de e en dan de u.

Met een letterdictee kan dit worden ingeoeffend. Hierbij maken de kinderen telkens eerst het gebaar alvorens ze de letter opschrijven. Als de leerkracht tijdens het dictee door de klas loopt kan hij fouten direct herstellen, waardoor fout inoefenen wordt voorkomen. Als de letter goed wordt beheerst, kan hij toegepast worden in woorden.

Het krachtige van deze didactiek schuilt in het feit dat er een strategie wordt aangeleerd. Dus ook leerlingen die geen letter- of woordbeeld ontwikkelen, kunnen hiermee tot een juiste schrijfwijze komen. Hierdoor vallen zij niet uit en kunnen zij een gemiddeld spellingniveau behalen aan het eind van groep 3.

"Ook leerlingen die geen letter- of woordbeeld ontwikkelen, kunnen hiermee tot een juiste schrijfwijze komen."

Voorbeelden van methodieken die naast de methode gebruikt kunnen worden en gebruik maken van visuele, auditieve en bewegingsondersteuning zijn bijvoorbeeld Spreekbeeld en Zo leer je kinderen lezen en spellen.

Spreekbeeld:

<http://www.ggdrivierenland.nl/client/1/?websiteid=1&contentid=61&pagetitle=Spreekbeeld>

Zo leer je kinderen lezen en spellen:

www.zoleerjekinderenlezenenspellen.nl

Alle klankgebaren:

<http://www.onderwijsgek.nl/KLANKGEBAREN.pdf>